

Крижанівський Степан Андрійович – український поет, перекладач, теоретик літератури. Народився 8 січня 1911 р. в м. Новий Буг Миколаївської області.

В 1928 р. закінчив Одеську професійну школу. Продовжив навчання в Харківському інституті професійної освіти, який закінчив у 1933 р. Навчався в аспірантурі при Харківському університеті, по її закінченні у 1940 р. переїхав до Києва, почав працювати в Інституті літератури ім. Т. Шевченка АН УРСР (нині Інститут літератури імені Тараса Шевченка НАН України). На початку Великої вітчизняної війни 1941-1945 рр. був мобілізований, брав участь у бойових діях, закінчив війну майором. Протягом 1941-1943 рр. – кореспондент фронтових газет. Із 1943 р. працював у газеті «Правда України», з 1945 р. до виходу на пенсію – в Інституті літератури. З 1976 р. – науковий консультант цього інституту.

Друкуватися почав з 1928 р. Перші твори вийшли в одеському журналі «Блиски». Збірки поезій «Енергія» (1930 р.), «Моїм ровесникам» (1932 р.), «Повноліття» (1935 р.), присвячені соціальним змінам у суспільстві, відгукам на громадянську війну в Іспанії та враженням від мандрівок країною. Були цікаві експерименти у формі сонета, балади. Написав кілька пісень, найвідоміша з них «Берізка» («Чекання»).

Був членом літературної організації «Молодняк». Переклав твори О. Пушкіна, Я. Купали, М. Некрасова, М. Горького, В. Маяковського, П. Бровки.

Незважаючи на зайнятість науковою роботою, підготовкою кадрів молодих літературознавців, численні виступи в якості опонента при захисті докторських і кандидатських дисертацій, наукове редагування окремих томів серії «Бібліотеки поета», «Історії української літератури» в 2 томах (1954-1957 рр.), «Історії української літератури» у 8 томах (1967-1971 рр.), С. Крижанівський не полишав поетичної творчості. Наукові та творчі інтереси врівноважилися. За своє творче життя С. Крижанівський видав 20 збірок поезії та 20 науково-теоретичних книг. У збірці віршів «Літопис» (1991 р.) зробив істотну переоцінку своїх ранніх поглядів.

У післявоєнні роки працював у галузі українського літературознавства. Його творчим доробком стали: нариси про творчість В. Стефаника, А. Малишка, М. Бажана, М. Рильського, спогади про письменників «розстріляного Відродження» Майка Йогансена та Валер`яна Поліщука, статті-розвідки про В. Чумака, В. Кобилянського, І. Кулика та праці з теорії літератури.

Доктор філологічних наук (1962 р.), професор (1963 р.). Член Національної спілки письменників України (1934 р.).

Нагороджений орденами Вітчизняної війни 2 ступеня та Червоної Зірки, а також медалями.

Помер 17 липня 2002 р.

ТВОРИ С.А. КРИЖАНІВСЬКОГО

Поетичні твори

Крижанівський, С. А. Південь : поезії / С. А. Крижанівський. - Київ : Держлітвидав, 1937. - 241 с.

- Крижанівський, С. А. Золоті ключі : поезії / С. А. Крижанівський. - Київ : Держлітвидав, 1938. - 100 с.
- Крижанівський, С. А. Під зорями радянськими : поезії / С. А. Крижанівський. - Київ : Радянський письменник, 1950. - 141 с.
- Крижанівський, С. А. Срібне весілля : вибрані поезії / С. А. Крижанівський. - Київ : Держлітвидав, 1957. - 316 с.
- Крижанівський, С. А. Ще не вечір : поезії / С. А. Крижанівський. - Київ : Радянський письменник, 1961. - 186 с.

- Крыжановский, С. А. Свидетели живые : стихи / С. А. Крыжановский ; пер. с укр. - Москва. : Советский писатель, 1962. - 115 с.
- Крижанівський, С. А. Вічно зелене дерево життя : поезії / С. А. Крижанівський. - Київ : Дніпро, 1967. - 192 с.
- Крижанівський, С. А. Формула щастя : нові вірші / С. А. Крижанівський. - Київ : Радянський письменник, 1970. - 111 с.
- Крижанівський, С. А. Берізка : вибрані поезії / С. А. Крижанівський. - Київ : Дніпро, 1971. - 347 с.
- Крижанівський, С. А. Виднокруг : поезії / С. А. Крижанівський. - Київ : Радянський письменник, 1980. - 103 с.
- Крижанівський, С. А. Хвала життю : вибране / С. А. Крижанівський. - Київ : Дніпро, 1981. - 248 с.
- Крижанівський, С. А. Літопис : вибране / С. А. Крижанівський. - Київ : Дніпро, 1991. - 359 с.
- Крижанівський, С. А. Сад Тараса Шевченка : вірші // Старовойт Л. В. Художня рецепція постаті Т. Г. Шевченка у творчості письменників Миколаївщини : навчальний посібник : 200-літтю від дня народження Тараса Шевченка присвячується / Л. В. Старовойт, І. Б. Марцінковський, О. В. Мірошніченко. - Миколаїв, 2014. - С. 71-77.

Літературознавчі праці

- Крижанівський, С. А. Микола Бажан : критико-біографічний нарис / С. А. Крижанівський. - Київ : Радянський письменник, 1954. - 109 с.
- Крижанівський, С. А. Максим Рильський : критико-біографічний нарис / С. А. Крижанівський. - Київ : Радянський письменник, 1955. - 148 с. : іл.
- Крижанівський, С. А. Максим Рильський. П'ятдесят років творчої діяльності / С. А. Крижанівський. - Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1960. - 238 с. : іл.
- Крижанівський, С. А. Ми пізнавали неповторний час : портрети, есе, спогади / С. А. Крижанівський. - Київ : Радянський письменник, 1986. - 203 с.
- Крижанівський, С. Майк Йогансен // Письменники Радянської України: 20-30-ті роки. - Київ, 1989. - С. 119-138.
- Крижанівський, С. А. Василь Чумак : літ.-критич. нарис / С. А. Крижанівський. - Київ : Радянський письменник, 1990. - 153 с.
-

ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЯ ТА ТВОРЧІСТЬ С.А. КРИЖАНІВСЬКОГО

- Бойченко, В. Крижанівський Степан Андрійович / В. Бойченко, Л. Старовойт // Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини : 200-літтю від дня народження Тараса Шевченка присвячується / ред. І. Б. Марцінковський [та ін.]. - Миколаїв, 2014. - С. 216-217.
- Бойченко, В. «Торжество акации в цвету» / В. Бойченко // Южная правда. - 1996. - 16 янв.
- Бурбела, В. А. Крижанівський Степан Андрійович : [біограф. довідка] / В. А. Бурбела // Енциклопедія сучасної України. - Київ, 2014. - Т. 15 : Кот-Куз. - С. 398.
- Крижанівський, С. Автопортрет // Слово і час. - 1997. - № 1. - С. 79-83.
- Перша автобіографія (1929) та коментар до неї (1995) / С. Крижанівський // Слово і час. - 1995. - № 8. - С. 64-70.
- Крижанівський Степан Андрійович // Українська літературна енциклопедія. - Київ, 1995. - Т. 3. - С. 56.
- Крижанівський Степан Андрійович : [біогр. довідка] // Миколаївському педінституту – 50 років. - Миколаїв, 1964. - С. 15-16.
- Крыжановский С. А. : [биограф. справка] // Николаевцы : энциклоп. словарь-справочник. - Николаев, 1999. - С. 187.
- Кухар-Онишко, О. В безмежжя неба – із глибин душі / О. Кухар-Онишко // Радянське Прибужжя. - 1996. - 27 січ.
- Кухар-Онишко, О. Широта думки років / О. Кухар-Онишко // Південна правда. - 1981. - 8 січ.
- Кухар-Онишко, О. Поет, критик, літературознавець : С. А. Крижанівському – 60 років / О. Кухар-Онишко // Південна правда. - 1971. - 8 січ.
- Кухар-Онишко, О. Прощання з ідолами : представляємо книгу [С. Крижанівського «Прощання»] / О. Кухар-Онишко // Щотижня. - 1994. - 15 жовт.

- Кухар-Онишко, О. Формула щастя років / О. Кухар-Онишко // Південна правда. - 1991. - 17 січ.
- Логвиненко, М. Степанові Крижанівському – 80 / М. Логвиненко // Літературна Україна. - 1991. - 10 січ. - С. 3.
- Марко, В. Патріарх із храму слова / В. Марко // Народне слово. - 1996. - 16 січ.
- Олійник, О. Степану Крижанівському – 60 / О. Олійник // Дніпро. - 1971. - № 1. - С. 96.
- Сердюк, П. «Сучасному – моя любов і радість» / П. Сердюк, С. Крутивус // Літературна Україна. - 1971. - 8 січ.
- Сердюк, П. Етапи творчого неспокою / П. Сердюк // Вітчизна. - 1971. - № 1. - С. 136-140.
- Степан Андрійович Крижанівський : біографія // Слово і час. - 2002. - № 9. - С. 96.
- Степан Крижанівський : [біогр. довідка] // Література рідного краю : посібник-хрестоматія. - Миколаїв, 1994. - С. 113-116.
- Степан Крижанівський : [біогр. довідка] // 22 червня - 9 травня. Письменники України у Великій Вітчизняній : біобібліогр. довідник. - Київ, 1980. - С. 180.
- Степан Крижанівський: [біогр. довідка] // Письменники Радянської України. 1917-1987 : біобібліогр. довідник. - Київ, 1988. - С. 324.
- Степан Крижанівський : [біогр. довідка] // Письменники України : довідник. - Дніпропетровськ, 1996. - С. 149.
- Степан Крыжановский : [крат. биогр. справка] // «Стапель» сквозь годы. 1929-2011. История в лицах : литературно-энциклопедический словарь-антология / ред. В. Чебанов. - Николаев, 2011. - С. 136.
- Шитюк, М. М. Крижанівський Степан Андрійович // Слава і гордість Миколаївщини : 75-річчю утворення Миколаївської області присвячується : навчальний посібник / М. М. Шитюк, Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров ; авт. передм. В. Д. Чайка. - Миколаїв, 2012. - С. 169-170.
- Шитюк, М. М. Крижанівський Степан Андрійович / М. М. Шитюк // Повне зібрання наукових праць : у 35-ти т. Т. 31 / М. М. Шитюк. - Миколаїв, 2013. - С. 366-368.

Складач: Сергєєва О.В.